

GUIA PEDAGÒGICA PER A SECUNDÀRIA

1- INTRODUCCIÓ:

La plaça del Diamant és l'obra d'una de les autores més importants que ha donat la literatura catalana moderna. Una novel·la que mereix, sens dubte, el reconeixement que la crítica li ha donat per la seva qualitat i per la renovació estilística i de contingut que va suposar en el seu moment.

Ha estat considerada per la crítica com l'obra principal de Mercè Rodoreda; i s'ha convertit en un clàssic de la literatura catalana de postguerra. Publicada per primer cop l'any 1962, ha estat traduïda a més de trenta idiomes.

Mercè Rodoreda està considerada una de les escriptores de llengua catalana més influent de la seva època i la seva obra s'ha comparat, pel seu estil i capacitat descriptiva, amb la de Virginia Woolf.

La plaça del Diamant, és una història de supervivència que es desenvolupa en els anys de la postguerra a Catalunya. Ens explica la història de Natalia "La Colometa" una noia que es troba perduda i desolada en el món. Òrfena de mare "La Colometa", passarà gana i misèria i a vegades sentirà que no és capaç de tirar endavant amb els seus fills. Un dur text intimista, costumista, cru i ple de simbolismes.

2- L'AUTORA

La vida de Mercè Rodoreda té un gran interès per entendre el procés de creació de la seva obra i, concretament de: **La plaça del Diamant**. És per això que us proposem un seguit d'activitats que us permetran de conèixer una mica el camí que va haver de recórrer una noia sense estudis per arribar a esdevenir l'autora de "**La plaça del Diamant**", considerada segons molts crítics, la millor novel·la en llengua catalana del segle XX.

2.1 INFANTESA: 1908–1921

Redacteu un breu esbós biogràfic d'aquests primers anys

- a) Quina educació va rebre Mercè Rodoreda? Com va aprendre a llegir? Va anar molt de temps a l'escola? Per què?
- b) Quin fet marca la seva vida als dotze anys?

Malgrat no haver anat gaire a l'escola, Rodoreda coneixia alguns dels escriptors més importants del moment i la seva obra.

“El meu pare feia de comptable al carrer Ferran, i era allò que anomenem amb aquesta paraula tan lletja: un lletraferit. Em llegia en veu alta quan jo era petita i m'havia posat la llengua catalana al cap i al cor. Llegia molta literatura catalana: Guimerà, Víctor Català, Ruyra, que m'entusiasmaven a més de Jacint Verdaguer, Ramon Llull, Joan Maragall, Sagarra. Després, i per damunt de tots, Carner.”

Montserrat Roig, Retrats i personatges

- a) Cerqueu qui son aquests autors catalans.
- b) Confegiu una taula on hi hagi la imatge de cadascun dels autors, el seu nom, les dates del seu naixement i de la seva mort, les seves obres més importants i els gèneres literaris que van conrear.

La manca d'escolarització va preocupar molt Rodoreda:

“Tota la vida m'ha sabut greu no haver pogut estudiar. Al costat de casa meva hi havia una residència per a estudiants, i quan tenia catorze o quinze anys pujava a la terrassa de casa per veure com llegien o estudiaven mentre passejaven pel jardí. Em feien molta enveja. Jo era filla única i no tenia cap amic. Només feia que llegir.”

Montserrat Roig, Retrats i personatges

I aquest fet la va unir a dues altres escriptores que la influïren molt en la seva manera d'escriure: Virginia Woolf i Doris Lessing.

- a) Qui van ser aquestes dones, quina mena de formació van rebre i quina importància tenen dins el panorama literari modern?
- b) Quines semblances i diferències biogràfiques tenen amb la nostra autora?

Hi ha alguns fets molt concrets en la vida de Rodoreda que es poden reconèixer clarament en la seva obra:

“Quan tenia tretze o catorze anys, una vegada, per la festa major de Gràcia, vaig anar amb el meu pare a seguir carrers. A la plaça del Diamant havien aixecat un envelat. Com a d'altres places, és clar; però el que sempre més he recordat és aquell. En passar-hi pel davant, tot ell una capsa de música, jo, a qui els meus pares prohibien de ballar, en tenia unes ganes desesperades i anava com una

ànima en pena pels carrers guarnits. Potser per culpa d'aquesta frustració, al cap de molts anys, a Ginebra, vaig començar la meva novel·la amb aquell envelat."

Marta Nadal, De foc i de seda

- a) Penseu en el darrer ball de festa major al qual heu assistit: el del vostre barri, el vostre poble, el d'una gran ciutat. Trobeu que hi ha grans diferències entre l'ambient dels balls de festa major actuals i el que es descriu a la novel·la?

2.2 JOVENTUT

A Catalunya: 1921–1939

Consulteu els llibres sobre Mercè Rodoreda. **Un retrat** de Mercè Ibarz i **De foc i de seda, àlbum biogràfic** de Marta Nadal.

- a) Elaboreu una taula, i situeu cronològicament els següents fets. Per una banda la vida privada, i per una altra les publicacions.

- Es casa amb el seu oncle matern Joan Gurguí
- Publica la seva novel·la **Sóc una dona honrada?**
- Publica les novel·les **Del que hom no pot fugir** i **Un dia en la vida d'un home**
- Publica, juntament amb Delfí Dalmau, l'assaig **Polèmica**.
- Viatja a Praga amb Francesc Trabal per assistir a un congrés. Sembla que van mantenir un afer amorós.
- Col·labora al diari *La Publicitat* amb la pàgina setmanal "Una estona amb els infants".
- Es separa del seu marit Joan Gurguí, després d'onze anys de matrimoni i un fill en comú.
- Col·labora a La Revista, *La Veu de Catalunya* amb contes
- Treballa a la Institució de les Lletres Catalanes (ILC)
- Emet per ràdio la conferència "**La dona, l'art i la guerra**"
- Rep el premi Crexells per **Aloma**
- Guanya el Premi del Casino Independent dels Jocs Florals de Lleida amb el conte "**La sireneteta i el delfí**", actualment perdut.
- Publica la novel·la, **Crim**

- Emet per ràdio el seu comentari **La dona i la revolució**, que publica posteriorment
- Neix el seu únic fill, Jordi.
- Coneix Andreu Nin i sembla que hi manté una relació amorosa.
- Presenta **Sense dir adéu** al premi de teatre Ignasi Ignasi. No el guanya.
- Entra en contacte amb la colla de Sabadell: Armand Obiols, Joan Oliver, Francesc Trabal.
- La ILC publica **Aloma**.

- b) Busqueu informació sobre el Grup de Sabadell, quina influència va tenir en la manera d'escriure de Rodoreda i quina relació va mantenir l'autora amb els seus components al llarg dels anys.
- c) Busqueu com va morir el pare de Rodoreda i contrasteu aquest fet amb la mort del pare de la protagonista de **La plaça del Diamant** (cap. XXXI).

L'exili: 1939–1953

“Quatre dies abans de l'entrada dels feixistes a Barcelona, el 22 de gener de 1939, Carles Pi i Sunyer, aleshores Conseller de Cultura de la Generalitat, ens va encarregar als de la Institució [de les Lletres Catalanes] de dir als escriptors que venien a preguntar-ho, que tots els que volguessin sortir, l'endemà a les sis del matí fossin a la Conselleria de Cultura, que era al capdamunt de tot del Passeig de Gràcia a l'esquerra. (...) L'endemà a les sis del matí sortíem del capdamunt del Passeig de Gràcia en un camió de càrrega. (...) Vam arribar a Girona i hi vam passar dos dies. La ciutat estava atapeïda de gent, pel carrer, dormint per terra, una cosa horrorosa de tanta gent que fugia de Barcelona i de tot arreu. (...) De Girona, en un altre camió de càrrega, vam anar a l'Agullana, on vam estar vuit dies. (...) Des de l'Agullana vam viatjar amb un autocar i a més a més el Bibliobús. (...) Vam passar pel Portús. (...) Aquell dia vam pernoctar a El Voló. (...) L'endemà vàrem anar a Perpinyà. (...) Hi vam estar tres dies i llavors ens van dir que tots nosaltres, tots els intel·lectuals, anéssim a Tolosa, on s'havia format un comitè universitari d'ajut als intel·lectuals espanyols refugiats (...). I bé, ens vam estar allà fins a primers d'abril de 1939. Abans, en Francesc Trabal se n'havia anat a París i es va poder posar en contacte amb el comitè que va organitzar allò de Royssy-en-Brie i, aleshores, ens va escriure, va fer la llista de tots els que hi havíem d'anar i va dir, “veniu cap aquí”. “

Mercè Rodoreda, Cartes a l'Anna Murià

- a) Assenyaleu en un mapa l'itinerari seguit pels intel·lectuals exiliats des de Barcelona fins a Roissy-en-Brie. Consulteu una guia o un GPS per tal de situar els diferents llocs per on van passar.
- b) Tenint en compte que van arribar a Roissy-en-Brie el 3 d'abril de 1939, quant de temps van trigar a fer el camí?
- c) Pel to de la narració, us sembla que el viatge va ser fàcil i còmode? Argumenteu la vostra resposta.
- d) Busqueu informació sobre les institucions que s'anomenen en el text anterior i expliqueu, breument, quina era la funció de cadascuna.
- e) Què va ser el Bibliobús? Expliqueu quina era la seva funció i quant de temps prestà servei.
- f) Esbrineu si actualment existeix alguna mena de bibliobús a Catalunya, quina institució pública o privada el gestiona i quina és la seva funció.
- g) Cerqueu amb quins altres escriptors a més d'Anna Murià, va coincidir, Mercè Rodoreda a Roissy-en-Brie.

L'alberg de Roissy-en-Brie va ser qualificat per alguns dels seus habitants com a *"bany de parèntesis, paradís equívoc, atmosfera eròtica o camp de concentració de luxe"*.

- a) Expliqueu què us sembla que vol dir cadascuna de les expressions anteriors en el context de la casa de refugiats.
- b) Penseu que, malgrat l'exili, s'hi respirava un ambient de tranquil·litat, de felicitat, a la casa? Justifiqueu la resposta. Podeu llegir les Cartes a l'Anna Murià, on es parla d'aquesta estada.

Després d'una breu estada a París, es produeix l'entrada dels alemanys a França i Mercè Rodoreda es veu obligada a tornar a fugir de la guerra. Llegiu el fragment següent:

“Vam deixar París amb una gran recança, tenia un gris com mai no devia haver tingut ni tornarà a tenir, el 12 de juny cap al tard. Marxàvem a peu, empenyent una poussette amb els equipatges. Érem cinc: Mr. Sbert i la Maria Antònia, Mr. Bertahud — ja ho veig que he posat la h en mal lloc—, Mr. Obiols i jo. Vam passar els tres primers dies de viatge ficats en un tren que vam trobar per casualitat, ple de soldats en retirada i al cap de tres dies vam deixar el tren perquè gairebé no ens havíem mogut del lloc. Ja anàvem bruts i estàvem cansats. Al cap d'una estona vam agafar un altre tren carregat d'avions i, aquest, ens féu la mateixa broma. D'aquest vam passar a un tercer carregat d'explosius i a la tarda ens el vam bombardejar tres vegades. Després ens el van metrallar. (...) Travessàrem Meung en ruïnes. Per terra, obstruint el pas, hi havia carretes en cendra i cavalls morts amb els ulls menjats de mosques voltats d'un bassal de sang. Davant nostre, a l'altra banda del carrer, asseguda en una cadira, tota vestida de negre i amb les mans blanques i encarcerades sobre la falda hi havia una vella morta. Ningú no gosava ni acostar-s'hi. Ajunta a tot això el soroll obsessionant de les carretes (...) el bleix fastigós dels cavalls i els soldats retuts sense moral i amb l'única esperança de tornar a casa; ajunta-hi la gana, la set, els peus cremants de tant caminar plens de butllofes i els avions que no oblidaven de randre visita.”

Mercè Rodoreda, Cartes a l'Anna Murià

- El contingut d'aquest fragment de carta va quedar reflectit en un conte inclòs dins el recull **Semblava de seda**. Cerqueu aquest conte i busqueu aquells fragments que considereu que coincideixen amb el que l'autora explica a la seva amiga.
- Escriviu una carta a un amic o una amiga on li expliqueu alguna experiència important per a vosaltres relacionada amb un viatge. Tingueu en compte les característiques del gènere **epistolar**.

El primer lloc on van poder instal·lar-se Mercè Rodoreda i Armand Obiols va ser a Llemotges, després a Bordeus, i finalment a París fins a l'any 1954.

- a) Quines feines feien, tant Rodoreda com Obiols, per tirar endavant?
- b) Mercè Rodoreda, va participar en cap mena de certamen literari? On? Quan? Guanyà cap premi?
- c) Què es la “Flor Natural”?
- d) Què vol dir “Mestre en Gai Saber”?
- e) A més de literatura, quina altra mena de creació artística dugué a terme Mercè Rodoreda?

Durant els set anys que va viure a París, Rodoreda va patir una malaltia que li impedia d'escriure. Però va decidir seguir creant i es va decantar per la pintura. Els seus autors preferits foren Paul Klee, Joan Miró i Pablo Picasso.

- a) Elaboreu una galeria d'imatges amb la fotografia de cadascun d'aquests autors i una mostra de la pintura que havien fet fins al moment.
- b) Elaboreu una galeria d'imatges amb les pintures de Mercè Rodoreda i compareu-les amb les d'aquests pintors. Amb quin d'ells observeu més semblances? Justifiqueu la resposta.

La malaltia a què es feia referència era una paràlisi somàtica que li paralitzava sovint el braç dret. Aquest fet es perllongà durant quatre anys, al final dels quals va escriure un conte, **Paràlisi**. Llegiu el conte i responeu les preguntes.

- a) Quina part del cos li fa mal? Què explica, el conte, del seu estat psicològic?
- b) Considereu que aquest relat conté molts aspectes autobiogràfics? Enumereu-ne uns quants il·lustrant-los amb cites del conte.

Armand Obiols, pseudònim de Joan Prat i Esteve, va ser el company de Rodoreda fins al final de la seva vida.

Llegiu els fragments següents i elaboreu un retrat de la personalitat d'aquest intel·lectual sabadellenc i de la seva influència sobre l'escriptora.

Text 1

Era un seductor, d'altra banda. Era un seductor sense proposar-s'ho, un seductor que es deixava seduir, perquè ell no prenia mai la iniciativa.

Marta Pessarrodona, Mercè Rodoreda i el seu temps

9

Text 2

“Armand Obiols, (...) havia estat el geni pensant i crític de la colla de Sabadell, sense obra publicada en forma de llibre, per més que hagués estat un col·laborador constant en diverses publicacions periòdiques i s'hagués encarregat, com a redactor en cap, de la Revista de Catalunya que la ILC havia ressuscitat en plena guerra. Estava casat pel civil (...) amb Montserrat Trabal i Benessat al començament de la guerra i era pare d'una filla de curtíssima edat, Anna Maria, que havia deixat a Sabadell, juntament amb la seva muller i l'àvia paterna.”

Marta Pessarrodona, Mercè Rodoreda i el seu temps

Text 3 [Carta d'Obiols a Carles Riba]

“Com vós, per evadir-me, llegeixo molt. O potser per retrobar, més enllà d'aquesta caricatura de França, l'autèntica grandesa de França en un vers de Racine o en un retrat de Balzac.”

Marta Pessarrodona, Mercè Rodoreda i el seu temps

Text 4

“El seu atractiu innegable era de l'ordre del que encara podia anomenar-se alta cultura: la qualitat i solidesa del seu món intel·lectual, la preparació, el domini de llengües clàssiques i modernes, la intel·ligència i la ironia radical. La seva mordacitat sense atenuants. Aquestes relacions van ser turmentoses en el domini íntim, però hi havia vida. Van alimentar en Rodoreda l'autonomia personal i l'acceptació de la vida com a aventura, com a risc. Van il·luminar la seva vocació i la seva disciplina literària, li van donar l'amor adult i com escriure sobre ell. Va trobar-hi, a més, un guia de lectures i un crític tenaç. (...) Obiols va impulsar molt Rodoreda quan entenia el que feia (La plaça del Diamant, Jardí vora el mar, Mirall trencat). Quan no ho comprenia també era un bon interlocutor. Tant o més que l'ajuda o estímul que en va rebre, més significatiu, és el fet que hi va trobar un espai de competència i de palanca per créixer i desenvolupar-se com a escriptora. En aquest terreny s'hi va abocar i en va sortir guanyadora, ja que estava decidida a escriure i a publicar.”

Mercè Ibarz, Mercè Rodoreda

2.3 MADURESA: 1953–1979

L'any 1953 Mercè Rodoreda s'instal·la a Ginebra, on Obiols treballava com a traductor a l'UNESCO. És una etapa d'estabilitat econòmica i d'alt nivell de creativitat.

10

- a) Tot seguit teniu els títols de les obres que va escriure durant la seva estada a Ginebra, els anys de publicació, els premis als quals les va presentar i els premis que va guanyar. Ordeneu les dades.

Obres: Vint-i-dos contes – La plaça del Diamant – La meva Cristina i altres contes – Mirall trencat – El carrer de les Camèlies – Semblava de seda i altres contes – Jardí vora el mar

Anys de publicació: 1958 – 1962 – 1966 – 1967 – 1974 – 1978

Premis: Víctor Català – Joan Santamaria – Joanot Martorell – Sant Jordi – Vida Nova – Crítica Serra d'Or – Ramon Llull

L'any 1979 s'instal·la definitivament a Catalunya. Busqueu què és el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes.

- a) Qui l'atorga?
- b) Quant temps fa que s'atorga?
- c) Què reconeix?
- d) Quin any el van donar a Mercè Rodoreda?
- e) Quins altres autors de la mateixa generació de l'autora l'han rebut?

Els textos que teniu a continuació corresponen a diferents parlaments de Rodoreda amb motiu dels diferents actes de reconeixement que se li van fer durant aquests anys.

Text 1

“Aquest acte d’avui em compensa amb escriure de moltes amargueses i voldria que tots els aquí presents participessin de la meva emoció i de la meva alegria de veure que una novel·la catalana ha tingut milers i milers de lectors, i de persones, entre tants, que no havien llegit mai una novel·la en català i que, en llegir-la, han sentit la veritable importància del català com a llengua civilitzada i culta.”

Parlament homenatge Plaça del Diamant-Gràcia

Text 2

“Voldria afegir, però, que aquí, i en aquest precís moment, estem celebrant alguna cosa més alta i més profunda que aquest acte literari, l’acte literari més important de Catalunya: estem celebrant la continuïtat que tants i tants desitjaven de veure trencada per sempre.”

Parlament Premi d’Honor.

Text 3

“Som catalans i jo diria que la tenacitat és la nostra divisa. I l’espera ens ha valgut un miracle. Lluny del meu país no em feia mal l’enyorament. Em feia mal la tristesa pel destí tan dur dels catalans.”

Pregó Festes de la Mercè.

- a) Quin sentiment té l’autora respecte de la llengua catalana?
- b) Què creieu que vol dir: *“estem celebrant la continuïtat que tants i tants desitjaven de veure trencada per sempre”*?
- c) Quina percepció té dels catalans? I de Catalunya?
- d) A quin destí es refereix?

2.4 PUNT I FINAL: 1979-1983

Abans de tenir casa pròpia a Romanyà de la Selva, s'estigué una llarga temporada a casa de la seva amiga Carme Manrubia, just al costat del terreny on s'hi faria la seva. Allà es va inspirar per escriure les seves darreres obres.

a) Expliqueu, quines van ser aquestes obres i en quines dates es van publicar.

En vida de Mercè Rodoreda, es feren les primeres adaptacions audiovisuals d'alguna de les seves novel·les.

- L'any 1977 s'emeté per primer cop l'adaptació per a la televisió d'**Aloma** sota la direcció Lluís Pascual.
- L'any 1982, fou portada a la pantalla gran **La plaça del Diamant**.
- I ja pòstumament, l'any 2002, es produí la darrera adaptació televisiva fins al moment d'una obra de Mercè Rodoreda que fou **Mirall trencat**. Aquesta fou una sèrie en català de tretze capítols adaptats per Josep Maria Benet i Jornet i dirigits per Orestes Lara, que foren produïts i emesos per la cadena pública TV3.

a) Feu la fitxa tècnica de la pel·lícula. (Director, Actors, Indrets on es va rodar, Qui va elaborar el guió, Cinema on es va estrenar, Nombre d'espectadors que la van veure... etc.)

Amb el temps s'han fet diversos muntatges teatrals de **La plaça del Diamant**, a destacar el muntatge que es va fer al TNC dirigit per Toni Cazares amb Silvia Bel com a Colometa i les diferents versions que n'ha fet el director Joan Ollé, amb Montserrat Carulla, Rosa Renom, i Mercè Pons, o be amb Jessica Lange, i la darrera amb Lolita Flores.

El text que teniu a continuació correspon la cançó composta per a la banda sonora de la pel·lícula, amb lletra de Joan Ollé i música de Ramon Muntaner.

Tens els ulls plens de paraules,
la vida estesa al davant.
Aparador de joguines,
cançons fàcils de cantar.

Cançó d'un temps de tramvies
i carrers mal empedrats;
dies de sol i de pluja
barri amunt i barri avall.

Nits de lluna plena...
Somnis d'envelat...
Bella com una princesa
d'algun vell conte d'infants,
et veig ballar un vals de punta
a la plaça del Diamant.

I tu, al terrat,
estenent la roba
o asseguda cosint
sola, amb la tarda,
i voltada de baranes,
de vent i de blau.

Sentir que passen els dies
com si fos un joc d'atzar:
Una rosa per Sant Jordi
i flors negres per Tots Sants.

Xerrameca de botigues,
coloraines de mercat;
olor de sofre i de lluna

cada nit de Sant Joan.

Nits de lluna plena...
Somnis d'envelat...
L'ocell de la joventut
pren el vol mirall enllà:
valsos que van i que vénen
a la plaça del Diamant.

I tu, al terrat,
estenent la roba
o asseguda cosint
sola, amb la tarda,
i voltada de baranes,
de vent i de blau.

Llargues tardes de diumenge,
polsim de lluna als terrats,
quietud d'hivern al vespre
quan es fa fosc aviat.

Sentor de rosa perduda,
claror de vidre entelat,
joguina feta malbé,
cendra d'ocell estimat.

Nits de lluna plena...
Somnis d'envelat...
I quan la cançó s'acabi
una altra en començarà,
car tot gira, com els valsos
de la plaça del Diamant.

- Dividiu les estrofes de la cançó segons les diferents etapes de la vida de la protagonista.
- Indiqueu les paraules o oracions clau que marquen els aspectes més importants de cadascuna d'aquestes etapes.
- Hi ha dues estrofes que es repeteixen i que reproduïxen gairebé literalment el text de la novel·la. Quin moment de la vida de la Natàlia assenyalen?

- d) Escriviu la lletra d'una cançó sobre qualsevol tema que us interessi, proveu de seguir l'estructura i la mètrica anterior. Podeu fer-la amb un nombre menor d'estrofes.

De **La plaça del Diamant** se n'han fet múltiples traduccions.

- a) Elaboreu una presentació en on apareguin les portades de totes les traduccions que us sigui possible trobar.
- b) Podeu traduir els títols de les portades per veure si són iguals que l'original o si hi ha diferències. Les traduccions podeu fer-les vosaltres mateixos a partir dels idiomes que estudiieu i també a partir de les llengües que parlin els companys procedents d'altres països d'arreu del món.

Imagineu que prepareu un viatge. Heu triat de fer un recorregut turístic per totes les ciutats on va viure Rodoreda des que va sortir de Barcelona, per causa de l'exili, fins a Romanyà de la Selva, on s'establí definitivament i on reposen les seves restes mortals.

- a) Busqueu informació de cadascuna de les ciutats: on són, com arribar-hi, què és imprescindible de veure-hi, on us podeu allotjar, la gastronomia típica, etc.
- b) Busqueu plànols de cadascuna de les ciutats i situeu, sempre que us sigui possible, on va viure l'autora.
- c) Elaboreu un catàleg, amb cites de fragments que reflecteixin les seves impressions sobre cada lloc, amb fotografies seves que es corresponguin amb l'època d'estada a cada ciutat.

3- LA PLAÇA DEL DIAMANT

3.1 EL PRÒLEG

Sabem que, al llarg de la seva vida, Mercè Rodoreda llegí moltíssim. Totes aquestes lectures van anar formant la seva personalitat literària i d'una manera o altra es troben reflectides dins la seva obra.

En el pròleg diu, referint-se a la seva novel·la: *“La volia molt kafkiana, absurda, és clar, amb molts coloms.”*

15

- a) Busqueu el significat de l'adjectiu kafkià/na. Per què penseu que Rodoreda hi afegeix l'adjectiu **“absurda”** i el comentari **“és clar”**? Justifiqueu la resposta.
- b) A quin autor fa referència l'adjectiu kafkià/na? Expliqueu breument qui va ser, què va escriure i per què el seu cognom ha derivat un adjectiu.
- c) La novel·la més destacada d'aquest autor és **La metamorfosi**. Expliqueu quina transformació pateix la protagonista. Penseu que té alguna cosa de kafkiana?

*“De coses — de mobles, de rellotges, d'agulles de rellotge, de pèndols de rellotge, de pintures, de forma i colors de butaques i sofàs, de llums d'oli i de llums de peu, de catifes i de dossers reials— en totes les novel·les se n'ha parlat. De Tolstoi a Proust passant per Balzac per citar només els que fan més efecte. Però quan vaig adonar-me de la gran importància que en la narració tenien les coses va ser quan vaig llegir, la novel·la d'Alain Robbe-Grillet **Le voyeur**. L'estil “cosista” que de seguida es va batejar escola de la mirada. (...) En La plaça del Diamant hi ha moltes coses importants.”*

- a) Feu un inventari dels objectes de la novel·la que són més importants per a la protagonista.
- b) Definiu quin significat tenen aquests objectes com a símbols. Podeu consultar el diccionari de J. E. Cirlot.

*“Si Voltaire no hagués escrit **Candide** és possible que La plaça del Diamant no hagués vist mai la llum del sol.”*

El Candide (Càndid o l'optimisme) és una novel·la que explica la peripècia vital d'un home que passa moltes dificultats i que acaba amb aquest final:

“— Tots els esdeveniments s'encadenen en el millor dels mons possibles; perquè, reconeixeu-ho, si no haguéssiu estat expulsat d'un castell a puntades de peu per l'amor de la senyoreta Cunegunda, si no haguéssiu estat agafat per la Inquisició, si no haguéssiu corregut Amèrica a peu, si no haguéssiu donat una bona coltellada al baró, si no haguéssiu perdut tots els vostres moltons d'Eldorado, no seríeu aquí menjant poncems confitats i pistatxos.

— Això està molt ben dit — va respondre Càndid— , però cal que cultivem el nostre hort.”

Voltaire, Candide

- a) Busqueu qui va ser Voltaire, en quina època va viure, què va escriure i quina fou la importància de la seva obra.
- b) Tenint en compte la diferència d'època històrica i d'esdeveniments que s'hi expliquen, quins aspectes penseu que Rodoreda va agafar del Càndide.
- c) Què us sembla que vol dir la resposta de Càndide? Penseu que a la novel·la de Rodoreda hi ha el mateix missatge de fons?

*“Influència de James Joyce? És possible que el final de la meua novel·la vingui del cèlebre monòleg d'Ulisses. Però seria més encertat de buscar la font del capítol XXIIIè, el de la mort de la mare d'en Quimet, en algun dels contes de **Dubliners**.”*

- a) Llegiu el capítol que esmenta l'autora i el conte **Les germanes**, recollit a **Dublinesos**. Assenyaleu aquells aspectes coincidents o semblants entre ambdós textos.
- b) Reescriuiu el darrer paràgraf del capítol des del punt de vista d'en Quimet. Assenyaleu què heu hagut de canviar.

“Si no hagués llegit Bernat Metge no se m'hauria acudit mai de fer fer a la Colometa la descripció física del seu flamant marit. Bernat Metge fa descriure a Ovidi les gràcies de la seva estimada.”

Text

“Fins aquell moment, i mentre es despullava, es pot dir que mai no l’havia acabat de mirar bé. Estava asseguda en un racó, sense gosar moure’m, i a l’últim va dir, si et fa vergonya despullar-te davant meu, sortiré, i, si no, començaré jo perquè vegis que no n’hi ha per tant. Tenia els cabells com un bosc, plantats damunt del cap rodonet. Lluents com xarol. Se’ls pentinava a cops de pinta i a cada cop de pinta se’ls allisava amb l’altra mà. Quan no tenia pinta se’ls pentinava amb els dits de les mans ben oberts, de pressa, de pressa, com si una mà empaités l’altra. Si no se’ls pentinava li queia un ble damunt del front, que tenia ample i una mica baix. Les celles eren espesses, negres com els cabells, damunt d’uns ulls menuts i lluents de ratolí. Les vores dels ulls sempre les tenia humides, com una mica untades i li feia molt bonic. El nas no era ni massa ample, ni massa estret, ni tirant amunt que no m’hauria agradat.

Les galtes eren plenes, rosades a l’estiu, vermelles a l’hivern, amb una orella a banda i banda una mica desenganxada de la part de dalt. I els llavis els tenia sempre encesos i eren grossets; el de baix sortit enfora. Quan parlava o reia se li veia la cadeneta de les dents, ben posades a cada part de la geniva. Tenia el coll sense nervis. I el nas, que com he dit no era ni massa ample ni massa estret, hi tenia, a cada forat, un enreixadet de pèls per aturar el fred i les polsegueres. Només, darrere de les cames, més aviat primes, les venes se li inflaven com serps. Tot el cos era llarg i rodó on calia. La post del pit alta, les anques estretes. El peu era llarg i prim amb la volta una mica aplanada i si caminava descalç picava de talons. Era bastant ben fet i li ho vaig dir. I va voltar a poc a poc i em va preguntar, ¿Et sembla? “

Mercè Rodoreda, La plaça del Diamant (cap. VI)

- a) Elaboreu una descripció física d’un company o companya de classe o d’un actor o actriu... etc. Després llegiu-la en veu alta per tal que els vostres companys endevinin de qui esteu parlant. Procureu que sigui el màxim de precisa. Pel que fa al to, vosaltres mateixos.

“I com a altres influències cal comptar amb totes les meves lectures posant-hi la Bíblia al mig. “

- a) Al capítol II, en Quimet fa un petó a la Natàlia. Què veu ella mentre li fa el petó. Què us sembla que vol dir, aquesta visió?
- b) Al capítol V en Quimet parla del dimoni. Expliqueu per quin motiu en parla, de què el culpa, on el situa, amb què el compara.

- c) En el casament de la Natàlia i en Quimet; fixeuvos en el sermó que els fa Mossèn Joan. Establiu les semblances i les diferències entre el que s'explica a **la Bíblia** i el que es diu a la novel·la.

Al final del sermó del seu casament, la Natàlia recorda un quadre de la senyora Enriqueta.

“Tenia un quadre penjat amb un cordill groc i vermell, que figurava tot de llagostes amb corona d'or, cara d'home i cabells de dona, i tota l'herba al voltant de les llagostes, que sortien d'un pou, era cremada, i el mar al fons, i el cel per sobre, eren de color de sang de bou i les llagostes duien cuirassa de ferro i mataven a cops de cua. “

Aquest quadre descriu un altre passatge de **la Bíblia** que es contraposa, justament, al que exposa mossèn Joan. Es tracta de l'**Apocalipsi**. Llegiu els versicles de l'**Apocalipsi** (8:6,7) (9:1–4) (9:7–10)

- a) Per què us sembla que l'autora fa que en el sermó del casament hi aparegui el **Gènesi** i l'**Apocalipsi**? Penseu que té cap relació amb la trajectòria vital de Natàlia? Justifiqueu la resposta.
- b) Fixeu-vos en els fragments de **La plaça del Diamant** on, a més del sermó de mossèn Joan, apareixen flors blaves.
- c) Per què penseu que Eva, al Paradís, fa malbé una flor blava?

Finalment, no es pot passar per alt la influència de l'existencialisme i del seu ideòleg, Jean Paul Sartre, autor que Rodoreda llegia i admirava des del seu exili a Bordeus (on el descobrí gràcies al seu company, Armand Obiols), i amb qui esmorzava, més tard, a París.

- a) Cerqueu la definició d'existencialisme.

- b) La Natàlia afirma, només començar la novel·la “*jo era així, que patia si algú em demanava una cosa i havia de dir que no.*” Expliqueu si la protagonista és lliure de prendre les pròpies decisions, si ha creat el seu propi destí, o bé si s’ha vist arrossegada per algunes circumstàncies.

3.2 L'ARGUMENT

(1) De Natàlia a Colometa

Només començar la novel·la es produeix un canvi d'identitat del personatge protagonista i la Natàlia esdevé la Colometa.

- a) Com reacciona la Natàlia, al llarg dels primers capítols, a aquest canvi de nom? S'hi enfronta? Ho assumeix com un fet normal?

La relació de parella ve marcada per una actitud dominant d'en Quimet envers la seva companya.

- a) Citeu totes les coses positives que en Quimet diu a la Natàlia quan la coneix a la plaça del Diamant.
- b) Com reacciona en Quimet quan la Natàlia li diu que no li agrada l'obra de Gaudí. Creieu que és una reacció habitual d'un home enamorat?
- c) Com interpreteu l'actitud de la Natàlia. Creieu que ha perdut la seva identitat, la personalitat? Com reaccionaríeu vosaltres, en cas de mantenir una relació de parella com la seva? Enteneu les seves reaccions?

Documenteu-vos sobre la violència de gènere. Recolliu informació sobre el maltractament conjugal, sobre les diferents causes de violència domèstica i sobre la legislació actual respecte d'aquest tema. Elaboreu un recull de premsa local i un altre de premsa nacional.

Prepareu una entrevista sobre aquesta qüestió que reculli com veu la gent la violència de gènere en l'actualitat, si considera que ara és diferent de fa anys;

quines són les causes, i si sap quina legislació hi ha sobre el tema. Entrevisteu persones de diferents edats i elaboreu una estadística d'opinió a partir dels resultats que heu obtingut. Feu una valoració sobre el tema segons edat i sexe (homes i dones, grans i joves).

La relació sexual de la parella apareix puntualment i és viscuda per cadascun d'ells de manera molt diferent.

- a) Expliqueu la sensació de la Natàlia quan en Quimet li fa un petó al parc. Penseu que té connotacions positives, de plaer, o negatives, de disgust? Raoneu la resposta.
- b) Expliqueu com s'imagina la Natàlia les relacions sexuals.
- c) Expliqueu la seva nit de nuvis. Per què li fa vergonya explicar-la a la senyora Enriqueta?
- d) Quan mantenen relacions sexuals la parella? Com les anuncia en Quimet?
- e) En un moment donat, la Natàlia diu: *"I em feia veure les estrelles"*. Valoreu, si aquesta oració connota plaer o dolor. Argumenteu la resposta.

La maternitat suposa una experiència important per a la Natàlia i en Quimet, però cadascun la viu de manera ben diferent.

- a) Quina actitud té en Quimet durant el part? I després?
- b) Quina actitud té la mare d'en Quimet?

QÜESTIONARI:

- **1. Què rifaven a la plaça del Diamant?**
 - ☐ Cafeteres
 - ☐ Un pernil
 - ☐ Una cistella
- **2. On treballa la Natàlia quan coneix en Quimet?**
 - ☐ En una botiga de queviures de la plaça del Diamant
 - ☐ En una pastisseria despatxant dolços
 - ☐ Ven cafeteres blanques amb una taronja pintada
- **3. Quan el Quimet li demana per ballar, de qui es recorda la Natàlia?**
 - ☐ De la seva mare morta
 - ☐ De la seva amiga Julieta
 - ☐ Del seu promès
- **4. Com anomena en Quimet a la Natàlia?**
 - ☐ La meva reina
 - ☐ Colometa
 - ☐ Princeseta
- **5. Què perd la Natàlia quan fuig d'en Quimet, al final del ball a la plaça del Diamant?**
 - ☐ Els enagos
 - ☐ Un anell
 - ☐ Una sabata
- **6. Què diu en Quimet cada vegada que s'enfada amb la Natàlia?**
 - ☐ Pobra mare!
 - ☐ Pobra Maria!
 - ☐ Una paraulota
- **7. Qui és la senyora Enriqueta?**
 - ☐ Una venedora ambulant que dona consells a la Natàlia
 - ☐ Una veïna tafanera
 - ☐ La mare d'en Quimet

- **8. Com es diuen els amics d'en Quimet?**
 - ☐ Mateu i Cintet
 - ☐ Òscar i Pere
 - ☐ Guillem i Robert
- **9. Què hi ha dibuixat a la paret del pis de la parella?**
 - ☐ Un colom
 - ☐ Unes balances
 - ☐ Un embut
- **10. Quina por té la Natàlia al nit de nuvis?**
 - ☐ Té por de morir partida
 - ☐ Té por de la foscor
 - ☐ Té por de no agradar al seu marit
- **11. Què diu la mare d'en Quimet a la Natàlia quan li ensenya la rosa de Jericó?**
 - ☐ Que la posarà en aigua i, quan arribi el moment, mentre la rosa s'obri, ella també s'obrirà.
 - ☐ Que la posarà en aigua i, quan la rosa s'obri, se li passaran tots els mals
 - ☐ Que la posarà sota el llit i, quan sigui l'hora, la rosa farà la seva feina
- **12. En el moment de parir el primer fill, què li passa a la Natàlia?**
 - ☐ Cau del llit
 - ☐ Trenca un dels barrots del llit
 - ☐ Pensa en la rosa de Jericó
- **13. Per què plora tant el fill de la Natàlia?**
 - ☐ Perquè és un marrà
 - ☐ Perquè no menja
 - ☐ Perquè li surten les dents
- **14. Amb què associa la Natàlia l'arribada del primer colom a casa seva?**
 - ☐ Amb un porró
 - ☐ Amb unes balances
 - ☐ Amb un embut

(2) Els maldecaps petits es van començar a tornar maldecaps grossos

Al llarg dels pròxims capítols els coloms agafen protagonisme.

- a) Quin altre aspecte relacionat amb els coloms retalla una mica més la llibertat de la Natàlia (cap. XIV)?
- b) Expliqueu el sentiment de la Natàlia envers els coloms a partir del que explica al capítol XXII.
- c) Quina opinió en té, de tot plegat, la senyora Enriqueta? La compartiu?

Malgrat que no s'expliquin directament els seus sentiments, com penseu que viu la seva faceta de mare? Domina la situació? Se sent desbordada?

Davant la manca de feina d'en Quimet, Natàlia es posa a treballar.

- a) Penseu que li fan bons tractes? Per què?
- b) Quina reacció té en Quimet, davant la decisió de la Natàlia?
- c) Penseu que la decisió de la Natàlia suposa un canvi en la seva manera de ser i de pensar? Per què?
- d) Al capítol XXV, la Natàlia pren una decisió important. Quina? Per quin motiu? Com la porta a terme?

QÜESTIONARI:

- **1. Amb quin fet s'acaben els maldecaps petits i comencen els grossos per a la Natàlia?**
 - ☐ Amb l'arribada de l'hivern
 - ☐ Amb l'arribada dels coloms
 - ☐ Amb l'arribada de la República
- **2. La Natàlia torna a treballar. De què fa?**
 - ☐ Torna a vendre dolços a la pastisseria
 - ☐ Fa la neteja d'una casa
 - ☐ Ven menjar preparat des de casa
- **3. Què fan la Rita i l'Antoni mentre la seva mare treballa?**
 - ☐ Deixen anar tots els coloms lliures pel pis
 - ☐ Juguen amb un tren de fusta per tot el pis
 - ☐ Es tanquen al colomar amb tots els coloms
- **4. Com és la corona de flors que han preparat les veïnes per la mare d'en Quimet?**
 - ☐ De flors boscanes.
 - ☐ De fulles, sense flors
 - ☐ De flors de plàstic.
- **5. Quin és el primer home que Natàlia veu plorar?**
 - ☐ Mateu
 - ☐ Quimet
 - ☐ Cintet
- **6. Com decideix acabar amb els coloms, la Natàlia?**
 - ☐ Prenent-los els ous i sacsejant-los mentre els coven
 - ☐ Donant-los poc menjar
 - ☐ Posant-los a l'arròs del diumenge

(3) Tot a passeig

Expliqueu com se sent la Natàlia un cop ja han començat els aldarulls de la guerra. I després que en Quimet marxi al front d'Aragó.

- a) Per què es queda sense feina? Penseu que aquesta devia ser una situació freqüent? Justifiqueu la resposta.
- b) Natàlia pregunta a en Mateu per la Maria. Què li respon? Malgrat que no se'n fa cap comentari, com penseu que rep la notícia, la Natàlia?
- c) Quin argument li dóna Mateu per anar a la guerra? Com valora aquesta decisió la Natàlia?
- d) Natàlia retroba la seva amiga Julieta. Quins motius té la Julieta per ser feliç.
- e) Quins motius argumenta la Natàlia com a causa de la seva manca de felicitat?
- f) Quina situació fa decidir la Natàlia a dur el nen a la colònia?
- g) Busqueu informació sobre les colònies infantils durant la guerra a Barcelona. On n'hi havia? Qui hi anava? Qui les gestionava? Valoreu quina funció tenien i per què us sembla que a la novel·la s'explica que en Toni no hi encaixava, que es veia un nen molt diferent dels altres.

Quan li comuniquen la mort d'en Quimet, la Natàlia ha de fer el cor fort, tot i estar desfeta.

- a) Quina reacció té quan li comuniquen la mort d'en Mateu? Per què s'ho agafa tan malament?
- b) Al capítol XXXIII, la Natàlia diu: *Entre el temps de marxar els uns i entrar els altres, em vaig tancar al pis.* Com viu la Natàlia aquesta nova situació?
- c) Per què li diuen que és roja?
- d) Quin estat físic i emocional tenen, ella i els seus fills?

e) Expliqueu el procés que la porta a prendre la decisió del suïcidi / parricidi.

QÜESTIONARI

- **1. Per què la Natàlia perd la feina amb la Guerra Civil?**
 - ☐ Perquè els amos es queden sense diners.
 - ☐ Perquè els amos saben que és la dona d'un milicià.
 - ☐ Perquè és roja.
- **2. Què li dona Natàlia a en Mateu quan marxa a la guerra?**
 - ☐ Una cinta
 - ☐ Una pistola
 - ☐ Un colom
- **3. On va a lluitar en Quimet durant la guerra?**
 - ☐ Al front d'Aragó
 - ☐ A la frontera amb França
 - ☐ A l'entrada de València
- **4. Què li explica la Julieta, quan es retroben amb la Natàlia?**
 - ☐ Que ha passat la nit amb el seu promès sense que passés res
 - ☐ Que ha passat la nit dormint en una casa requisada
 - ☐ Que ha passat la nit sense dormir per culpa de les bombes
- **5. On ha de portar el seu fill a causa de la falta de menjar, la Natàlia?**
 - ☐ A les colònies de nens refugiats.
 - ☐ A casa de la senyora Enriqueta
 - ☐ A l'exili, a França.
- **6. Com mor el pare de la Natàlia?**
 - ☐ Pel tret d'un milicià
 - ☐ Per un atac de cor mentre bombardejaven
 - ☐ Atropellat per un tramvia
- **7. Com es torna la Natàlia després de la mort d'en Quimet?**

- ☐ De vidre
- ☐ De ferro
- ☐ De suro
- **8. Com mor en Mateu?**
 - ☐ Afusellat per les tropes feixistes en una plaça
 - ☐ En una batalla, al front de l'Aragó
 - ☐ Es va suïcidar
- **9. Qui salva la Natàlia i els seus fills del suïcidi / parricidi amb sulfumant?**
 - ☐ L'Antoni, l'adroguer
 - ☐ En Mateu, que torna de la guerra
 - ☐ En Pere, l'antic promès de la Natàlia

(4) L'adroguer i la senyora Natàlia

La Natàlia arriba al límit de la seva capacitat de resistència i això fa que vegi coses que potser no siguin reals.

- a) Quines visions té?
- b) Què creieu que signifiquen cadascuna?
- c) Quina altra possibilitat de salvació considera, com a alternativa al suïcidi? Per què la desestima?

Quan ja ha sortit de la botiga amb el sulfumant i l'adroguer la crida, la Natàlia recorda “**la dona de sal**”, de l'episodi de Lot, de l'Antic Testament.

- a) Per què penseu que passa? Què us sembla que vol dir?
- b) Com reacciona la Natàlia, en arribar a casa, després que l'adroguer li hagi ofert feina?
- c) Per què té aquesta reacció? Penseu que és el final o el principi d'alguna cosa? Justifiqueu la resposta.

Expliqueu com van recuperant la normalitat la Natàlia i els seus fills.
Com recorden en Quimet?

- a) Quines coses ofereix l'Antoni, l'adroguer, a la Natàlia en demanar-li que es casi amb ell?
- b) Com reacciona ella davant la proposta de matrimoni?
- c) A qui ho comunica primer?
- d) Considereu que la Natàlia té motius per ser feliç? Per què?
- e) En quines circumstàncies recorda en Quimet? Què li diu la Rita la seva filla, que fa que, la Natàlia es trasbalsi tota?
- f) De cop, torna a veure coloms, però aquest cop els mitifica. Expliqueu amb què els compara i on els situa. Mes endavant recupera el record dels coloms. Expliqueu com és aquest record.
- g) Per què creieu que ho explica a altres senyores del parc?
- h) Com l'anomenen aquestes senyores?

QÜESTIONARI

- **1. Quan li demana per casar-se, què li explica l'Antoni a la Natàlia?**
 - ☐ Que no pot fundar una família perquè, per culpa de la guerra, és inútil del mig
 - ☐ Que té molts diners i està disposat a donar-los-hi tots
 - ☐ Que s'estimarà molt els seus fills
- **2. Quan la Rita fa la comunió, què li diu a la Natàlia que la trasbalsa molt?**
 - ☐ Que el pare d'una amiga seva, que es pensaven que era mort, ha tornat de la guerra
 - ☐ Que li ha fet molta il·lusió els regals que ha rebut
 - ☐ Que el vestit li feia molta nosa

- **3. Com li diuen a la Natàlia les senyores del parc?**
 - ☐ La senyora de l'adroguer
 - ☐ La senyora dels coloms
 - ☐ La senyora dels cabells grisos
- **4. A què es volen dedicar l'Antoni i la Rita?**
 - ☐ Ell vol ser fuster i ella, secretària
 - ☐ Ell vol estudiar econòmiques i ella, idiomes
 - ☐ Ell vol portar la botiga i ella vol ser hostessa
- **5. El dia del seu casament, què li diu la Rita a la seva mare a cau d'orella?**
 - ☐ Que mai no s'estimarà el seu marit
 - ☐ Que sempre s'ha estimat el seu marit però que ell mai no ho sabrà
 - ☐ Que l'amor no dura per sempre

(5) La joventut que fugia

Transcriviu el fragment on explica com veu la plaça del Diamant. Com us sembla que es deu sentir ella? A què atribuïu aquest estat?

- a) Què recorda d'en Quimet?
- b) Per què us sembla que apareix el personatge d'en Mateu?
- c) Què li sembla que li fuig, amb el crit que fa? Què implica, això?
- d) Quins sentiments manifesta envers l'Antoni? Considereu que n'és conscient per primera vegada, d'aquests sentiments? Per què?
- e) Com valoreu el mot final de la novel·la: Contents...?

QÜESTIONARI

- **1. Què li surt de dins a la Natàlia quan torna a la plaça del Diamant, després del casament de la Rita?**
 - ☐ Un crit que duia a dintre de feia molts anys
 - ☐ Un escarabat que s'havia empassat amb l'àpat del casament
 - ☐ Una mica de saliva perquè havia esternutat
- **2. Què li tapa a l'Antoni quan torna a casa?**
 - ☐ La boca, perquè no la renyi per haver marxat de nit
 - ☐ El melic, perquè no es buidi tot ell per allí
 - ☐ Els peus, perquè se li escalfin
- **3. Quina és la darrera cosa en què pensa la Natàlia abans d'adormir-se?**
 - ☐ En ocells
 - ☐ En els fills
 - ☐ En la senyora Enriqueta

4- L'ESTRUCTURA

4.1 Cronologia

“Si hom sotmet a xifres el pas del temps dins de la novel·la en surt la progressió següent: Els primers catorze capítols passen en els anys previs a la Segona República. El temps que es pot calcular és el següent: des del capítol I fins al IX passa exactament un any, el X correspon a l'embaràs del primer fill i el següent al naixement.

En al capítol XIV es proclama la República, la qual cosa vol dir que som a l'any 1931, i en el XV es dona la nova el segon embaràs i el naixement de Rita, tot precisant que ha passat un any i mig d'ençà del primer embaràs. Els anys de la República, fins l'estiu de 1936, tenen una durada d'onze capítols (del XIV al XXV) i la Guerra Civil

comença en el XVI, per allargar-se fins al XXXIII. Finalment, la postguerra comprèn quinze capítols (des del XXXIV fins al XLIX) i s'escolen un grapat d'anys perquè la novel·la es clou quan el fill fa el servei militar i Rita, la noia, es casa amb Vicenç.

Només en la suposició que Rita tingui de divuit a vint anys (es remarca que és molt jove per casar-se), vol dir que els anys de postguerra a La plaça del Diamant arriben fins a finals dels anys quaranta o primers cinquanta. Rita neix poc després de la

proclamació de la segona República, i, suposant, com s'ha dit, que es casi entre els divuit i els vint, vol dir que la cloenda de la novel·la es situa a l'entorn de 1950."

Isidor Cònsul, "La plaça del Diamant de Mercè Rodoreda", dins Lectures de literatura catalana

- a) Elaboreu una taula cronològica on situeu, d'una banda, els esdeveniments principals de la novel·la i, de l'altra, els anys en què s'esdevenen.
- b) Quants anys passen des de l'inici fins al final de la novel·la.

31

4.2 Novel·la iniciàtica

- a) Busqueu en un diccionari el terme iniciàtic/a. A què es refereix aquest terme si es parla de literatura. Creieu que **La plaça del Diamant** pot ser qualificada com a novel·la iniciàtica? Argumenteu la vostra resposta.

4.2 Novel·la psicològica

"La plaça del Diamant és, entre d'altres lectures possibles, una novel·la psicològica centrada en un personatge femení, Natàlia-Colometa (...). Aquesta figura, empesa per l'inexorable pas del temps i per les circumstàncies històriques, semblantment al microcosmos on viu ben arrelada; la guerra representarà la presa de consciència i, posteriorment, la destrucció del seu món i la postguerra una existència exempta de vitalitat i marcada per la marginació. Perquè, La plaça del Diamant, diferentment d'Aloma, no segueix l'esquema clàssic de novel·la psicològica en el qual veiem la protagonista enfrontada amb un món que n'era, a més, el marc, sinó que hi ha una íntima i estreta fusió entre ambdós."

Carme Arnau, Història de la literatura catalana

- a) Busqueu el concepte de novel·la psicològica i expliqueu-lo. Esmenteu alguns autors que l'hagin conreat.
- b) A partir de l'apartat anterior, i del text de Carme Arnau, valoreu en quins aspectes **La plaça del Diamant** és una novel·la psicològica.

4.4 Punt de vista

“El narrador protagonista: El personatge principal, d’entre els que intervenen en els fets narrats, és el que, en primera persona, ens va parlant del que li passa o li ha passat.”

Lluís Calderer, Introducció a la literatura

- a) Busqueu, informació sobre els diferents tipus de veus narratives que hi ha i expliqueu-los.
- b) La protagonista de *La plaça del Diamant* és una narradora omniscient? Per què?
- c) Expliqueu, quins elements d’aquest primer fragment de la novel·la assenyalen que qui explica la història és un narrador-protagonista.
- d) Aquesta mena de narrador, penseu que explica els esdeveniments de manera objectiva o subjectiva? Justifiqueu la resposta.
- e) Passeu algun fragment de la novel·la a tercera persona. Què heu hagut de canviar?

32

4.5 El monòleg interior

“Ha estat dit que a La Plaça... [Rodoreda] empra les tècniques del monòleg interior però que entre l’escriptura parlada d’aquesta novel·la i el monòleg interior hi ha nombroses diferències i, també, algunes similituds. Aquestes últimes són que ambdues tècniques vénen expressades per mitjà de la primera persona narrativa,

portant a l’extrem o, millor dit, al límit, la mimesi del discurs “en esborrar les últimes marques de l’exercici narratiu i en donar d’entrada la paraula al personatge”, de manera que “el lector es troba instal·lat des de les primeres línies en el pensament del personatge principal, i és el desenvolupament ininterromput d’aquest pensament el que en substituir completament la forma corrent de la narració ens ensenya el que fa el personatge i el que li passa”; aquesta és la definició que Joyce dona del monòleg interior.

El que és essencial, segons Joyce, en aquest mode narratiu, no és pas el fet de ser interior, sinó que s’alliberi de qualsevol tipus d’intermediari. Així s’estableix directament el contacte amb el lector i li produeix una impressió intensament mimètica.

Tanmateix, d'on provenen les diferències — deixant de banda l'aspecte temporal, present en el monòleg interior, i passat en l'escriptura parlada— es palesa en l'apartat que fa referència a l'enfrontament amb el “pensament del personatge principal”; això, a més, pressuposa unes característiques de les quals la més important és que el discurs no ha de tenir una organització forçosament lògica perquè el pensament és el flux de consciència dominant i se'n deriva que no va dirigit a ningú, que tot passa en la intimitat del personatge.

Només alguns fragments finals de La Plaça... recorreran al monòleg interior. La resta és del domini de l'escriptura parlada i, per tant, hi pressuposa un destinatari, encara que en aquest cas concret sigui mut, però no per això menys real. Natàlia Colometa parla amb algú, li explica la seva vida..., la seva personalitat és inconcreta, en canvi no ho és la seva presència.”

Carme Arnau, Introducció a la narrativa de Mercè Rodoreda

- a) Classifiqueu les semblances i les diferències entre ambdues tècniques.
- b) Busqueu, en el text, exemples d'escriptura parlada a partir de la definició que en fa Carme Arnau.
- c) Llegiu el darrer capítol. Transcriviu els fragments que s'ajustarien a la definició de monòleg interior.
- d) Establiu les semblances i diferències entre ambdós tipus de text dins La plaça del Diamant, tot classificant fragments de la novel·la dins una taula.

4.6 Teatre i cinema

Al llarg de la novel·la apareixen molts diàlegs inserits dins de l'escriptura parlada.

- a) Rellegiu el primer capítol i convertiu-lo en una escena teatral. Repasseu les característiques d'aquest gènere.
- b) Com queden les descripcions en aquest nou gènere?
- c) Què és una “acotació”?

4.7 Els personatges

“Mercè Rodoreda aconsegueix fer sentir al lector que els éssers humans som fràgils i al mateix temps, que cada persona esdevé important perquè la forma en que desxifra el món és única i doncs, irrepetible”

Maria Barbal postfaci de La plaça del Diamant 2005

Tot i que a la novel·la no hi ha cap descripció concreta de la **Natalia / Colometa**, la seva pròpia mirada sobre si mateixa i sobre tots els altres personatges n'aporten moltes dades.

34

- a) Redacteu un retrat de la Natàlia del capítol I tenint en compte algunes coses que més endavant es diuen d'ella: *“en Cintet li deia, no sé pas d'on l'has tret, tan bufona...”* *“Uns quants ximpls em van començar a dir coses per molestar-me i un de molt gitano es va acostar més que no pas els altres i va dir, està bona”* ...etc.
- b) Podeu visionar la versió cinematogràfica; compareu la descripció que heu fet amb la imatge amb què el personatge apareix a la pel·lícula. Assenyaleu-ne semblances i diferències i feu una valoració de la caracterització de l'actriu que la interpreta.

El retrat del físic d'en **Quimet** és molt exhaustiu. En canvi, des d'un punt de vista psicològic, no hi ha més dades que les que proporciona la seva actuació.

- a) Compareu la descripció del personatge que fa la protagonista amb la imatge d'en Quimet que mostra la pel·lícula.
- b) Ens quins aspectes físics s'assemblen i es diferencien ambdues versions del personatge?
- c) Redacteu una caracterització psicològica del personatge (virtuts, defectes, inclinacions i aficions personals, etc.). Intenteu ajustar-vos tant com pugueu al punt de vista de la Natàlia.

- d) En general, com definiríeu la personalitat d'en Quimet? Formuleu-la tan breument com us sigui possible.
- e) Com expliqueu que en Quimet parli sempre d'una tal Maria?
- f) Exposeu la vostra opinió personal al voltant de la relació que hi ha entre la Natàlia i en Quimet. Feu-hi constar els arguments que donin suport a la vostra opinió.
- g) Ara compareu l'actitud d'en Quimet envers la Natàlia amb la que més tard hi té l'Antoni, el segon marit de la Natàlia.

L'adrogar **Antoni** és el segon marit de la Natàlia, amb qui es casa després de la guerra.

- a) Quin paral·lelisme literari pot establir-se entre aquest personatge i l'època de la postguerra a Catalunya i a Barcelona?
- b) Què representa l'Antoni per a la Natàlia i els seus fills en el moment just de l'acabament de la guerra? Per què?
- c) Quines intencions té quan demana a la Natàlia de casar-se?

Toni és també el nom del fill de la Natàlia. Aquest personatge també pateix una transformació bastant considerable al llarg de la novel·la.

- a) Redacteu una llista amb els fets més destacables de la seva trajectòria vital
- b) Quina relació existeix entre en Toni infant i en Quimet, el seu pare?
- c) I amb el seu padrastre Antoni?

- d) Les intencions de l'Antoni pel que feia al seu fillastre es veuen truncades per l'actitud d'aquest últim. Expliqueu-ho

La **Rita** és la filla de la Natàlia i té un paper bastant rellevant cap al final de la novel·la, ja que la història s'acaba amb el seu casament.

- a) Feu una descripció física i psicològica del personatge tal com l'imagineu a partir de la lectura.
- b) En què s'assembla al seu pare? Indiqueu-ne els trets que apareixen esmentats al llarg de la part final de la narració.
- c) Quines són les seves expectatives a la vida quan en Vicenç demana la seva mà?

La senyora **Enriqueta** té també un paper destacat al llarg de la novel·la, a causa de la seva estreta relació amb la Natàlia.

- a) Localitzeu la descripció física que la Natàlia fa de la senyora Enriqueta i preneu-ne nota.
- b) De cada parella de qualificatius, seleccioneu-ne el que serveixi per caracteritzar aquesta descripció.
- realista/caricaturesca
 - esquemàtica/detallista
 - seriosa/còmica
- c) En què consisteix el suport que la senyora Enriqueta proporciona a la Natàlia al llarg de la novel·la?
- d) Amb quina figura familiar es podria identificar la senyora Enriqueta en relació amb la Natàlia, tenint en compte els suports que li presta? Per què?

La **Julietta** és un altre personatge de relleu en la trama de La plaça del Diamant, perquè de fet ja apareix al capítol I.

- a) Quina relació hi ha al començament entre la Julieta i la Natàlia?
- b) Com influeix l'actuació de la Julieta al capítol I en la vida de la Natàlia?
- c) Feu una descripció física del personatge tal com us la imagineu a partir dels trets descriptius que n'apareixen al capítol I.
- d) Més endavant, la Julieta reapareix en la narració durant la guerra. Esmenteu els canvis físics que ha experimentat el personatge respecte del començament
- e) Com ha canviat la seva vida en aquesta època?
- f) Resumiu la nit d'amor que la Julieta passa amb el seu milicià en una torre abandonada. Definiu quin tipus de relació amorosa existeix en aquesta parella.

La senyora Enriqueta s'enrabia molt quan s'assabenta de la nit d'intimitat de la Julieta

- a) Per quines causes té una opinió totalment contrària a aquesta mena de pràctiques?
- b) La Julieta té consciència d'haver fet res mal fet? Per què?
- c) Quin judici us mereix la nit d'amor de la Julieta? Justifiqueu la vostra resposta.
- d) Quin judici creieu que en tindria Mercè Rodoreda?

El final de la guerra es precipita i la Julieta desapareix de la novel·la sense cap més referència.

- a) Imagineu possibles explicacions d'aquesta desaparició que siguin coherents amb l'argument de la novel·la.
- b) Trieu-ne una i escriviu un conte narrant què li succeeix a la Julieta després de separar-se de la Natàlia. Intenteu reproduir l'estil de La plaça del Diamant.

En **Mateu** és un amic d'en Quimet que acaba tenint una consideració molt especial per a la Natàlia.

- a) Resseguint les aparicions d'aquest personatge al llarg de la novel·la, feu-ne una descripció física.
- b) Com intervé en Mateu en l'afer del colomar?
- c) Quina és la situació familiar d'en Mateu fins al moment que es casen la Natàlia i en Quimet.
- d) Quins fets distancien en Mateu de la Griselda, la seva dona?
- e) Una de les motivacions d'en Mateu per marxar a la guerra és que la Griselda l'ha abandonat. Per què en parla amb la Natàlia?

Fixem-nos ara en el personatge de la **Griselda**.

- a) Com la veu la Natàlia?
- b) Com anomena la Griselda a la Natàlia?
- c) Després de la mort d'en Quimet i en Cintet, la Griselda visita la Natàlia per donar-li el seu condol. Compareu la situació de cada una de les dones en aquell moment de la guerra.
- d) En quins detalls es veu que la Griselda viu bé?

e) Com ha acabat la seva relació amb en Mateu?

En **Cintet** és amic d'en Quimet i d'en Mateu. Ell i en Quimet moren plegats al front

a) Com descriu en Cintet la narradora?

b) Quina és la seva participació en la trama de la novel·la i com influeix en la parella formada per la Natàlia i en Quimet?

39

En **Vicenç** és el noi del restaurant bar de la cantonada que un bon dia es presenta a l'adrogueria per demanar la mà de la Rita.

a) Com es presenta aquest personatge a ell mateix? Esmenteu-ne els trets bàsics de la seva personalitat, les seves expectatives i els seus projectes.

b) Com el veu la Natàlia?

c) Com s'explica que la Natàlia i l'Antoni l'acceptin com a gendre des del primer moment? Justifiqueu la vostra resposta.

L'actitud de la Rita envers en Vicenç resulta bastant desconcertant per a ell.

a) La Rita expressa dues recances envers el seu matrimoni amb en Vicenç. Especifiqueu-les i trobeu-hi una justificació lògica.

b) Formuleu una explicació lògica d'aquesta actitud a partir de la confessió que fa a la seva mare el dia del seu casament .

c) Com en Vicenç es guanya el cor de la Rita?

d) Compareu el festeig de la Rita i en Vicenç amb el de la Natàlia i en Quimet. Quina diferència bàsica hi ha entre ambdues relacions?

La majoria dels personatges que apareixen en la novel·la, tenen uns tics o vicis recurrents que no s'adonen que fan o que no poden evitar de fer. Relacioneu personatges i citacions de la novel·la en què s'esmenten aquestes recurrències. Hi ha personatges que en tenen més d'una.

- tenia un vici, la feina
- moltes tardes anava a mirar les nines
- aquella mena de cosa que no es podia dir què era però que anava tota de cara a fer patir
- anava amunt i avall del passadís
- li havia quedat com una mena de deliri d'estar a casa, d'estar sempre a casa
- entrava al menjador, s'asseia i agafava la seva miqueta de molsa
- s'acostava el moment de dir pobra Maria, perquè feia l'ensopit
- mentre enraonava, es tocava la nou del coll
- entortolligava les cames als barrots de la cadira
- aquella mania tan bufona de fer llaços
- va agafar el vici de parlar d'en Quimet així que estàvem soles
- se la mirava i mirant-la es fonia
- Obria l'aixeta només un rajolí i amb un dit tallava el rajolí d'una banda a l'altra
- De tant en tant, es tirava les mànigues amunt, per tirar-les amunt callava i quan les tenia amunt tornava a enraonar.
- Va començar a queixar-se de la cama
- Entrar a la cuina a veure aigua, per vici
- I mentre parlava ficava l'ungla a l'escletxa de la taula i feia saltar les crostetes de pa que s'hi ficaven

Natàlia

Quimet

Senyora Enriqueta

Mare d'en Quimet
Mateu
Senyor del guardapols
Antoni
Toni
Rita
Vicenç

41

L'autora de Tremp Maria Barbal, (i autora també del postfaci de les darreres edicions de La plaça del Diamant) al 1983 va publicar una novel·la que té molts paral·lelismes amb La plaça del Diamant. A la seva protagonista se l'ha anomenat: La Colometa del Pallars

- a) A quina novel·la ens referim?
- b) Com es diu la seva protagonista?
- c) Cerca diferències i paral·lelismes entre les dues protagonistes.

5- MEMÒRIA HISTÒRICA

5.1 Història de Catalunya

- d) Situeu aquests fets de la història de Catalunya en una taula per confeccionar una cronologia de l'època.

- Creació de la División Azul, amb què Espanya ajuda Alemanya en la Segona Guerra Mundial
- L'ONU condemna el règim franquista
- Bombardeigs sobre Barcelona. Fets de maig
- Creació a Barcelona del barri del Polvorí, per ubicar-hi els barraquistes amb motiu de la celebració del Congrés Eucarístic
- Francesc Macià proclama la República Catalana
- Fi de la Guerra Civil espanyola
- Lluís Companys, president de la Generalitat

- Afusellament de Lluís Companys.
- Josep Irla, president de la Generalitat a l'exili
- Inici de l'activitat guerrillera antifranquista del maquis
- Victòria electoral del Front d'Esquerres i alliberament de Companys
- Estatut d'Autonomia de Catalunya
- Fets d'octubre. Suspensió de l'Estatut d'Autonomia i empresonament de Lluís Companys
- Ofensiva franquista sobre Catalunya. Batalla de l'Ebre
- Començament de la Guerra Civil espanyola
- Fi de la Segona Guerra Mundial
- Repressió franquista contra l'oposició a la dictadura

Llegiu aquest fragment i després contesteu les qüestions que hi ha a continuació.

“I tot anava així, amb maldecaps petits, fins que va venir la república i en Quimet se'm va engrescar i anava pels carrers cridant i fent voleiar una bandera que mai no vaig poder saber d'on l'havia tret. Encara em recordo d'aquell aire fresc, un aire, cada vegada que me'n recordo, que no l'he pogut sentir mai més. Mai més. Barrejat amb olor de fulla tendra i amb olor de poncella, un aire que va fugir, i tots els que després van venir mai més no van ser com l'aire aquell d'aquell dia que va fer un tall en la meua vida, perquè va ser amb abril i flors tancades que els meus maldecaps petits es van començar a tornar maldecaps grossos.”

- a) La narradora explica els fets històrics o tan sols en fa una evocació emotiva?
Expliqueu en què baseu la vostra resposta.
- b) Amb quins elements es relaciona l'arribada de la República?
- c) Què vol dir exactament la narradora quan, fent referència a l'aire fresc diu que es tracta d'un aire que va fugir, i tots els que després van venir mai més no van ser com l'aire aquell d'aquell dia?
- d) Escriviu quines sensacions us evoquen: aire fresc, olor de fulla tendra, olor de poncella.

- e) Per què diu la narradora que els seus maldecaps petits es van començar a tornar maldecaps grossos?

Llegiu els textos següents

Text 1

“L’any 1933 la crisi econòmica s’aprofundí a Espanya i es generalitzà a tots els sectors de l’economia de Catalunya. La reducció del consum de les regions exportadores del territori espanyol i el fet que la segona gran collita bladera, la del 1934, provoqués una crisi de superproducció a Castella, arrossegaren de nou la indústria tèxtil catalana a la crisi que havia patit durant els anys vint. Els industrials i les autoritats no es van atrevir a endegar la reestructuració imprescindible d’una indústria en bona part antiquada i massa dispersa. Entre 1933 i 1936 la contracció de l’activitat econòmica es generalitzà.”

Albert Balcells, Història dels Països Catalans

Text 2

“Pel que fa al desenvolupament de la institucionalització obrera, es va palesar que un sector de la patronal estava molt ressentit per haver de renunciar a les maneres autoritàries en el tracte i la resolució dels conflictes, que fins llavors havien afrontat

amb una impunitat gairebé total. El ressentiment augmentà a mesura que uns governs paternalistes s’atipaven de dictar laudes² favorables als treballadors.”

Ricard Vinyes, “Tensions, conflictes i banderes”,

Text 3

“I la feina anava malament. En Quimet deia que la feina se li girava d’esquena però que tot es posaria bé a l’últim, que la gent estava alterada i no pensava a fer-se restaurar els mobles ni a fer-se’n de nous. Que els rics feien l’empipat amb la república. (...) I la feina es girava d’esquena i tots plegats teníem molta gana i en Quimet amb prou feines el veia perquè ell i en Cintet no sé quins embolics tenien. I jo no podia estar amb les mans plegades i un dia em vaig decidir a buscar feina per treballar només els dematins.”

- a) Com afecta la situació descrita a la família de la protagonista?
- b) Segons en Quimet, quina actitud tenien els sectors socials més acomodats envers el nou règim polític? A quines raons es devia aquesta actitud?
- c) A partir d’aquesta situació, quina decisió pren la protagonista?
- d) Quina és l’actitud d’en Quimet, segons la seva dona?

La Natàlia va a fer feines en una casa en què els amos són una família que bàsicament viu de renda.

- a) Què significa “viure de renda”?
- b) Quin tracte estableix el senyor amb la protagonista pel que fa al seu sou? Quin argument fa servir per fixar aquest sou? A qui és favorable aquest tracte?
- c) Quina opinió us mereix l’actitud del senyor des d’un punt de vista moral? Què en diu en Quimet, d’aquesta actitud?
- d) Com obtenen la seva renda els amos de la Natàlia?

Els “embolics” d’en Quimet i en Cintet s’acaben concretant en la seva participació en els escamots.

- a) Cerqueu breument el significat d’aquests referents relacionats amb l’actuació dels escamots durant el període republicà:
 - Escamot
 - Estat Català
 - Fets d’octubre
 - Domènec Batet
- e) Quina actitud adopta la Natàlia davant el fet que en Quimet participi en els escamots? Quins arguments fa servir?

Llegiu el fragment següent:

“I mentre em dedicava a la gran revolució amb els coloms va venir el que va venir, com una cosa que havia de ser molt curta. De moment ens vam quedar sense gas. Vull dir que no pujava al pis i a casa dels meus amos no baixava al soterrani. El primer dia ja vam haver de fer el dinar a la galeria amb un fogó de terra grisa lligada amb ferros negres, i amb carbó d’alzina, que vaig haver d’anar a buscar, cames ajudeu-me.

— És l’últim, va dir la carbonera, perquè el seu marit s’havia llençat al carrer. En Quimet també corria pels carrers i cada dia anava pels carrers i sempre pensava que un dia no el tornaria a veure. Se’m va vestir amb una granota

blava i al cap d'uns quants dies de fum i d'esglésies llençant espurnes, se'm va presentar amb un cinturó amb revòlver i una escopeta de dos canons penjada a l'espatlla. I tot era calor, molta calor, la roba s'enganxava a l'esquena i els llençols s'enganxaven per tot el cos i la gent vivia esparverada. L'adroguer de sota de casa va quedar buit en pocs dies i tothom parlava del mateix i una senyora va dir que ja es veia venir feia temps i que aquestes coses d'un poble en armes sempre passen a l'estiu, que és quan la sang bull més de pressa. I que l'Àfrica s'havia d'haver enfonsat."

- a) Segons la Natàlia, quina previsió inicial es feia la gent del conflicte armat?
- b) Com va afectar la vida de la gent?
- c) La referència d'uns quants dies de fum i d'esglésies llençant espurnes, a quins fets correspon? Qui va protagonitzar-los?
- d) Quina posició té el senyor del guardapols respecte del caire que anaven prenent els esdeveniments?
- e) Penseu quines causes poden empènyer les persones a anar a la guerra i feu la llista de les que van empènyer en Quimet, en Cintet i en Mateu a anar-hi.
- f) Quin sentit té l'oració "és una cosa de tots i si perdem ens esborraran del mapa" que diu en Mateu a la Natàlia quan marxa cap al front?

Tal com avança la guerra, la situació social en què viu la protagonista va deteriorant-se.

- a) En quina situació viu la Natàlia i la seva família?
- b) Quina solució li ofereix la seva amiga Julieta?
- c) Busqueu informació a Internet sobre els "nens de la guerra" (de la Guerra Civil, de 1936–1939) i la "lleua del biberó" elaboreu un petit informe sobre els nens refugiats en què hi hagi text i imatges.

- d) Busqueu informació a Internet sobre la “lleva del biberó”
- e) Busqueu cartells de la guerra de 1936–1939 que reflecteixin algun d’aquests temes:
- La incitació a la participació de la població en la guerra
 - El patiment dels civils a la rereguarda

El desenllaç de la guerra arriba de manera tràgica. La retirada del bàndol republicà davant la imminència de l’arribada de l’enemic va empènyer molta gent a marxar. Llavors,

- a) L’adroguer de baix de casa apareix finalment com un quintacolumnista. Però què significa aquest terme?
- b) Busqueu informació sobre aquest concepte i sobre el de la “cinquena columna”.

Com a darrer recurs, la protagonista s’adreça als antics amos que l’havien llogada abans de la guerra.

- a) Què en pensen els senyors dels “de la revolució”, és a dir, dels perdedors?
- b) Per quins motius no la lloguen?

5.2 La Barcelona de *La plaça del Diamant*

- a) Sobre un plànol de la ciutat de Barcelona assenyaieu-hi aquests referents:
1. Carrer Gran de Gràcia
 2. Plaça del Diamant
 3. Carrer Montseny
 4. Cementiri de Sant Gervasi
 5. Parc Güell
 6. Jardinets de Gràcia (Jardins de Salvador Espriu)

7. Bar Monumental (C. Gran de Gràcia, 25)
8. Rambla de les Flors
9. Montjuïc

Indiqueu breument com apareixen aquests llocs en la novel·la.

- b) Coneixeu la festa major de Gràcia? Feu una cerca a Internet i feu un recull que inclogui:

1. Notícies de la darrera edició de la festa
2. Imatges actuals
3. Cartells anunciadors

Text 1

“La Julieta va venir expressament a la pastisseria a dir-me que, abans de rifar la toia, rifarien cafeteres; que ella ja les havia vistes: precioses, blanques, amb una taronja pintada, partida en dues meitats, que ensenyava els pinyols. Jo no tenia ganes d’anar a ballar ni tenia ganes de sortir, perquè m’havia passat el dia despatxant dolços (...).”

Text 2

“Vam anar a beneir. Al carrer hi havia nens amb palmons i nenes amb palmes i nens amb xerrics-xerracs i nenes també amb xerrics-xerracs, i alguns en comptes de xerrics-xerracs duïen maces de fusta i mataven jueus per les parets i per terra i per damunt d’una llauna o d’una galleda vella i pertot arreu. Quan vam arribar als Josepets, tothom cridava. En Mateu venia amb nosaltres, amb la nena a coll. Una nena com una flor, i ell la duïa com si fos una flor de debò. Era tota rossa i amb tirabuixons i tenia els ulls com en Mateu, però era una nena que no reia. Portava una palma que li mig aguantava en Mateu, carregada de cireres confitades.”

Text 3

“L’altre diumenge [en Quimet] va venir a dinar a casa i va regalar un puro al meu pare. Jo vaig portar un braç de gitano de crema.”

Text 4

“Cada diumenge anàvem al Monumental a fer el vermut i a menjar popets. Un dia se’ns va acostar un home amb camisa groga que ens volia vendre postals d’una artista que havia estat la reina de París feia molts anys. (...) Quan vam sortir [en Quimet] va dir que ja podia anar-me’n cap a casa perquè ell tenia cita amb un senyor que li volia fer restaurar tres dormitoris. Vaig voltar una mica pel carrer Gran mirant aparadors. I l’aparador de les nines a la casa dels hules.”

- a) A cada fragment hi apareix una activitat típica o tradicional de la vida ciutadana de l'època. Especifiqueu-les.
- b) Quina altra activitat és del grat de la protagonista? Amb quina finalitat la porta a terme?
- c) El carrer Gran de Gràcia té un paper central com a escenari de l'acció de la novel·la. Feu una descripció del carrer Gran tal com us l'imagineu que era de dia, i de nit.
- d) La "plaça de vendre" correspon a un mercat del barri de Gràcia que existeix actualment. Tenint en compte que en aquest moment la Natàlia viu al carrer Montseny, busqueu, amb l'ajut de les eines de cerca a Internet, el nom d'aquest mercat i ubiqueu-lo sobre el plànol que ja teniu elaborat. Il·lustreu l'activitat amb alguna imatge actual d'aquest mercat.
- e) Al llarg de la novel·la, qui llegeix té una visió objectiva i realista de la ciutat? Per què? De què depèn?
- f) Quan arriba la guerra, la ciutat es transforma com la vida dels personatges de la novel·la. Com afecten l'ànim dels personatges aquests canvis?
- g) Quina relació es pot deduir que hi ha entre la ciutat i els personatges principals de la novel·la?
- h) Al final de la guerra la ciutat ha experimentat una transformació molt significativa. Quin aspecte tenen els carrers? Quin és l'aspecte de la gent?
- i) Quines transformacions ha experimentat la botiga dels hules des d'abans de la guerra fins al final de la guerra?

"La primera impressió que es té quan s'arriba a Barcelona és que la FAI va guanyar la guerra. I ara quasi es pot dir que si hi classifiqueu la gent segons llur pes; gent decent, fins a 58 quilos; bandarres de 58 en amunt. No us equivocareu de gaire. Afortunadament encara hi ha alzines, pins i ginesta, i és molt possible que a partir d'aquests elements es pugui reconstruir tot."

fragment d'una carta de Mercè Rodoreda a Josep Carner després del seu primer viatge a Barcelona des de 1939.

- a) Què volen dir les sigles FAI? Què era?

- b) Quina valoració fa l'autora de la Barcelona de la postguerra a partir d'aquest fragment?
- c) Què significa exactament la paraula bandarra en aquest text? Com vivien durant la postguerra, segons Mercè Rodoreda?

6- ELS COLOMS COM A LEITMOTIV

49

Tal com ha apuntat la crítica, els coloms constitueixen un autèntic leitmotiv dins de *La plaça del Diamant*, ja que es tracta d'un motiu que travessa el conjunt de la narració de manera que hi adquireix una càrrega simbòlica múltiple.

- a) Com es pot interpretar el fet que la protagonista sigui anomenada Colometa i que els coloms tinguin un protagonisme tan palès al llarg de la novel·la?
- b) Què en penseu, del fet que l'autora quan va presentar la novel·la al premi Sant Jordi de 1960 la titulés precisament Colometa?
- c) Associeu la presència del coloms, primer al colomar i després dins al pis, a un dels conceptes de cada una de les parelles que es proposen a continuació, a partir de la vivència de la Natàlia:
 - Ordre/desordre
 - Llibertat/opressió
 - Angoixa/benestar
 - Felicitat/infelicitat
 - Masclisme/igualtat de gènere
- d) Qui va prendre la decisió de tenir un colomar? Qui s'encarregava de mantenir-lo?
- e) Com es relacionen els fills de la Natàlia i en Quimet amb els coloms?
- f) Per què proliferen tan els coloms? Per què no se'n pot matar cap?

- g) Com arriba a la decisió de fer avorrir als coloms els ous que estan covant?
- h) Quines connotacions té l'expressió "la gran revolució amb els coloms" en el context de la situació social i històrica en què té lloc l'acció narrativa?
- i) La mort d'en Quimet coincideixi amb la mort del darrer colom del colomar. Mireu d'explicar-ne el contingut simbòlic tenint en compte el paper dominant que anteriorment s'ha atribuït a en Quimet.
- j) La Natàlia té al capítol XXXIV un somni que suposa un punt culminant del leitmotiv dels coloms. Tenint en compte que anteriorment la Natàlia havia sacsejat els ous dels coloms, amb qui es pot assimilar ella mateixa dins del somni, si els seus fills hi tenen forma d'ou? I les mans que els sacsegen, de qui poden ser? Justifiqueu la vostra resposta.
- k) Mes endavant la Natàlia s'assimila ella mateixa a un colom (capítol XXXV). Com pot interpretar-se aquesta identificació, tenint en compte que després, es decideix a suïcidar-se juntament amb els seus fills?
- l) Feu una valoració d'aquest símbol: Amb quins valors s'associa tradicionalment el símbol del colom? Coincideix aquesta valoració amb el sentit que els coloms tenen a La plaça del Diamant? Per què? Quin valor simbòlic hi tenen doncs, en conjunt, els coloms en la novel·la?
- m) Al capítol XLIII reapareixen els coloms, ara en el record d'una Natàlia que, després de molt de temps, ja viu pràcticament una altra vida. Quin record guarda la protagonista dels coloms i del colomar, al cap dels anys? Coincideix amb la realitat del que va ser o no? Com podria anomenar-se el procés que mentalment ha fet la Natàlia en relació amb els coloms? Justifiqueu la vostra resposta.

7- UNA NOVEL·LA SÓN PARAULES

7.1 L'ESTIL

7.1.1 Oralitat

S'ha dit que Mercè Rodoreda va fer servir un estil narratiu que té en l'oralitat la seva base i en la recerca de l'espontaneïtat de la paraula oral la seva finalitat. Les frases fetes són un dels elements més importants a l'hora de dotar l'estil de la novel·la d'una aparença de discurs oral.

51

- a) Algunes frases fetes que apareixen a la novel·la mantenen la seva vigència en la parla col·loquial actual. Assenyaleu el significat de les que hi ha a continuació. Podeu deduir-lo per context a partir de la indicació de capítol.

1. li va pujar la sang al cap (XI)
2. fer les maletes (XIV)
3. vivia de renda (XIX)
4. era de poques paraules (XX)
5. vivien a la bona de Déu (XXI)
6. tot el que Quimet em deia m'entrava per una orella i em sortia per l'altra (XXV)
7. ens esborraran del mapa (XXVI)
8. no badava boca (XXXI)
9. no en tenia ni cinc (XXXV)

- b) Altres frases fetes que apareixen més aviat incorporen referents propis de la societat de l'època en què es desenvolupa l'acció de la novel·la. Esbrineu el significat de les que hi ha tot seguit, deduint-lo per context o bé amb l'ajut del diccionari.

1. Vaig anar a demanar-li la teva mà (V)
2. engegar el barret al foc (X)
3. la llet és molt senyora (XI)
4. havia fet de la vida (XII)

5. anar-se'n a jóc (XXI)
6. un home alt com un Sant Pau (XXIV)
7. I el més calent [era] a l'aigüera (XXV)
8. feia novenes (XXXI)
9. si tornava a tenir l'establiment era un miracle (XXXVI)
10. estava muntat a l'antiga (XLIV)

c) Encara que siguin semblants, les següents frases fetes, en la paraula “cor” hi ha diferències de matís. Assenyaleu-les:

1. jo, sempre amb l'ai al cor (IX)
2. sense la Griselda no es veia amb cor de poder viure (XXVII)
3. caminava amb el cor encongit (XXX)
4. Tenia el cor petit (XLII)

d) En les següents frases fetes, hi ha paraules que han perdut el seu referent material o històric perquè fan referència a objectes o esdeveniments del passat. Busqueu el significat d'aquestes paraules i expliqueu què volen dir les frases fetes en què es troben.

1. [I tot va acabar...] Com el rosari de l'aurora (VI)
2. es va posar a ploure a bots i barrals (XIII)
3. queia l'aigua a portadores (XLVIII)

e) Algunes frases fetes donen una idea de quantitat que confereix a la narració un matís expressiu d'intensitat. Fixeu-vos en les que hi ha a continuació i redacteu-ne una definició tenint en compte l'element intensiu que posseeixen.

1. [hauria estat capaç d'] armar-los un bullit de mil dimonis (XXV)
2. ¡tot a passeig! (XXV)
3. la cosa es posava negra (XXVII)
4. allò era fora mida (XXVII)
5. La botzina del camió (...) despertava les pedres (XXVIII)
6. El nen n'estava molt (XLI)

Els punts suspensius són un signe de puntuació important a l'hora de recrear l'oralitat pròpia de l'estil de la novel·la.

f) Busqueu, tot al llarg de la novel·la, un exemple de cada una d'aquestes funcionalitats dels punts suspensius:

- Enumeració no tancada
- Pensament inacabat
- Dubte, vacil·lació
- Temença

g) En alguns moments de la narració, els punts suspensius representen un recurs estilístic força efectiu en la reproducció de la manera d'expressar-se oralment que tenen els personatges. L'oració "*em voldria casar, però no puc fundar una família...*" té uns punts suspensius dels més expressius de tota la novel·la. Per quins motius creieu que l'Antoni no completa el seu pensament? I la Natàlia, entén el que ell li vol dir amb el seu silenci?

h) Les repeticions també són pròpies de la llengua oral que Mercè Rodoreda reproduceix en la seva novel·la. Cerca que és l'**anadiplosi**.

i) Alguns referents que apareixen repetits en diversos passatges de la novel·la. Assenyaleu en quina part de la novel·la apareixen aquestes repeticions i a què responen:

- la meva mare morta
- pobra Maria...
- senyora Natàlia

j) Les onomatopeies apareixen tot al llarg de la narració i generen una sensació d'immediatesa del que s'hi narra, com si el lector pogués percebre els sons naturals que s'hi produeixen. Relacioneu les següents onomatopeies amb el que volen indicar. Rellegiu el passatge corresponent si cal.

- ¡pataplaf! (I)..... Ensopegar contra terra
- ric-rac (III)..... Tret de joguina
- ¡plam! (VII)..... Caiguda d'enagos

- Ruuuuuuuu... (VII)..... Objecte que passa volant
- ¡plaf! (XIV)..... Clatellada
- mecs mecs (XV)..... Soroll de moto
- brrrrrr... (XII)..... Soroll de màquina registradora
- ¡crec! ¡crec! (XV)..... Porta que pataqueja
- ¡ziu! (XXIX)..... Fer salivera un nadó
- pam, pam... (XXXII)... Clàxon de la moto

- k) Si hi ha un recurs expressiu que defineixi l'estil de La plaça del Diamant en allò que afecta la sintaxi, aquest és el polisíndeton. Fixeu-vos en l'ús que l'autora fa del polisíndeton en els capítols I, XXXI i XLIX. En quins casos es fa ús d'aquest recurs?
- l) En fragment següent, canvieu les conjuncions copulatives per altres de possibles. També podeu fer servir la juxtaposició.

“La professora se'l va mirar i li va dir si volia quedar-se; i el nen, ni mitja paraula; aleshores ella em va mirar i jo la vaig mirar i vaig dir que havíem fet el viatge per dur el nen a la colònia i que ja que l'hi havíem dut s'hi havia de quedar; i la

professora va dir mirant-me molt de dret però amb una mirada dolça, que tots aquells nens acabaven d'arribar i que potser el meu nen no feia per aquella casa.

Se'l va tornar a mirar i em vaig ben adonar que el mirava i el veia com era: com una flor. (...) I vaig dir que el deixava, i amb la Julieta vam començar a caminar cap a la porta i aleshores el nen se'm va tirar a sobre com una serp desesperada i

plorant a llàgrima viva cridava que no el deixés, que volia estar a casa, que les colònies no li agradaven, que no el deixés i que no el deixés i que no el deixés. I jo em vagi haver de fer un cor de fusta i el vaig apartar i vaig dir-li que no fes més exageracions, perquè no en treia res, que s'havia de quedar i que es quedaria.”

(cap. XXXII)

- j) El text resultant d'aquests canvis reproduïx millor l'espontaneïtat de la parla o més aviat sembla un text més formal? Expliqueu per què.

7.1.2 Emotivitat

Llegiu els textos següents

Text 1

Tots els records que conservo de Gràcia són entranyables. Ara tot això és lluny, però pensar-hi, enmig d'una onada de nostàlgia, em fa bé; moltes vegades i en diverses circumstàncies, aquests records m'havien estat un consol.

Voldria que tots els que llegissin la meua novel·la participessin en la meua emoció.

Mercè Rodoreda, pròleg de *La plaça del Diamant*

Text 2

La paraula «emoció» és clau perquè correspon al sentiment que s'apodera del lector en la mesura que aquest s'endinsa en la lectura de l'obra.

Carme Arnau, introducció de *La plaça del Diamant*

55

- Què significa exactament la paraula emoció? Busqueu-ne la definició.
- En què es basa l'emoció que sent l'autora en escriure el text, en relació amb la seva obra?
- A l'hora de fer efectiva l'emotivitat en la narració, Mercè Rodoreda posa en joc el recurs del **correlat objectiu**. Llegiu la formulació que d'aquest recurs en fa T. S. Eliot:

“L'únic camí per expressar una emoció de forma artística és trobar un «correlat objectiu»; en altres paraules, un conjunt d'objectes, una situació, una cadena d'esdeveniments que constituïran la fórmula d'aquesta emoció particular, de tal manera que quan els fets externs, que han d'acabar en l'experiència sensible, són donats, l'emoció és immediatament evocada.”

T. S. Eliot, “Hamlet and his problems”, *The Sacred Wood*

- Els elements del món vegetal juguen un paper destacat en l'establiment de correlats objectius. Feu una llista d'almenys cinc elements vegetals que apareguin tot al llarg de la novel·la. Assenyaleu-ne el capítol.
- Sens dubte, les flors ocupen un lloc privilegiat en el conjunt de la narrativa rodorediana com a element que marca l'emotivitat dels seus textos i *La plaça del Diamant* no n'és una excepció. Esmenteu almenys cinc flors que apareixen a la novel·la. Assenyaleu el capítol on les heu trobades.

Relacioneu aquestes flors amb un sentiment o sensació determinats a partir de l'esdeveniment amb què es relacionen en la novel·la.

f) Un element natural que té una presència constant en la novel·la, i que estableix una correlació objectiva amb l'emotivitat que traspua la narració, és la pluja. Feu un llistat de passatges de la novel·la en què aparegui la pluja. Descriviu l'estat d'ànim dels personatges que intervenen en l'acció a partir del simbolisme que estableix el correlat objectiu que és la pluja. En general, què denota la pluja al llarg de la novel·la? Si hi haguéssiu d'atribuir un valor simbòlic, què us sembla que representaria?

g) La comparació és una figura retòrica amb una presència constant al llarg de tota la narració. A mig camí entre la frase feta, el correlat objectiu i el lirisme propi de recursos més literaris, les comparacions de La plaça del Diamant suposen un recurs molt potent per atreure l'atenció del lector cap a l'emotivitat. Determineu el sentit d'aquestes comparacions lexicalitzades:

1. se'm va posar com un gall de panses (IV)
2. La casa (...) semblava els encants (XVII)
3. tens els pulmons com un colador (XXXI)
4. en Cintet i en Quimet havien mort com uns homes (XXXII)
5. semblava un estaquirot (XXXIV)
6. els peus com un glaç (XXXIV)
7. s'havia enamorat com boja (XLVIII)

h) De vegades les comparacions serveixen per establir correlats objectius que incorporen una connotació remarcable a l'element al qual fan referència. Expliqueu el sentit d'aquestes comparacions tenint en compte el terme real de la comparació:

1. es va posar content com un ocell (III)
2. Tenia els cabells com xarol (VIII)
3. les venes se li inflaven com serps (VIII)
4. malalta sempre com un gos (XV)
5. em corria una gota de suor esquena avall, com una serp viva (XXVI)

6. se't tiren a sobre com rates emmetzinades (XXXI)
7. tots s'hi anaven quedant com, a la ratera, les rates (XXXIII)
8. una veu més seca que un cop de fuet (XXXIV)
9. Vaig pujar al pis com una mosca balba (XL)
10. Un festeig com una guerra (XLVI)
11. [fulles] que sortien de la branca com un gemec (XLVII)
12. calent com la panxa d'un gafarró (XLIX)
13. I ens vam adormir així, a poc a poc, com dos àngels de Déu (XLIX)

7.1.3 Lirisme

Una de les característiques literàries més remarcades de l'estil de *La plaça del Diamant* és la que fa referència al lirisme que traspua la novel·la.

Mercè Rodoreda emprà altres figures retòriques que tenen un alt contingut poètic.

a) Expliqueu el significat de les següents metàfores tenint en compte el context narratiu en què apareixen:

1. la meva casa que havia estat un cel (XXII)
2. coloms i nens era tot u (XXIV)
3. mentre em dedicava a la gran revolució amb els coloms (XXVI)
4. em vaig haver de fer un cor de fusta (XXXII)
5. em vaig haver de fer de suro. I el cor de neu (XXXIII)
6. Tot estava molt cansat, encara de la gran malaltia (XXXV)
7. l'altar (...) era un crit d'or que pujava cap amunt (XXXV)
8. vaig fer un crit d'infern (XLIX)
10. El vesper vivia (XLIX)

a) Classifiqueu les citacions següents segons la figura retòrica que exemplifiquen. Destrieu entre sinestèsies, metonímies i hipèrboles.

1. Em vaig adormir amb el cap que se'm partia (XXXIV)
2. amb les barnilles de les costelles que els foradaven la pell (XXXIV)
3. un crit d'or que pujava amunt (XXXV)
4. crit de llum i d'ales per damunt del terrat (XLIII)

5. tenia molta matinada a dins (XLIX)

- a) En moments determinats i ben significatius de la novel·la, hi apareixen al·legories. A grans trets, aquestes al·legories es corresponen amb els moments en què la protagonista experimenta canvis perceptius de la realitat.

7.1.4 Antisentimentalisme

Una de les característiques de la veu narrativa és la seva estricta continença a l'hora d'expressar sentiments, cosa que es pot constatar en passatges diversos de la novel·la.

En el capítol XXXII, es narra la mort d'en Cintet i en Quimet al front.

- a) Com s'explica aquesta mort?
- b) Com reacciona la Natàlia?
- c) Quins sentiments referents al seu estat d'ànim es detallen en aquell moment?
- d) Com percep el lector el seu estat d'ànim?

En aquest context, la Natàlia sovint fa servir unes expressions molt concretes per donar a entendre la seva vivència sentimental: la vam passar més trista que no pot explicar-se (cap. XXXI) duia un cansament tan gran a dintre que no es pot explicar (cap. XXXVIII).

- a) Quina és la característica comuna de les situacions que no es poden descriure amb paraules?

7.1.5. Simbolisme

A banda del leitmotiv dels coloms, apareixen molts símbols i referents amb càrrega simbòlica que contribueixen a accentuar el lirisme de la narració. L'aparició d'aquesta rica simbologia constitueix un dels trets estilístics distintius de la novel·la.

Els colors són un d'aquests referents que contenen una càrrega simbòlica, i responen d'alguna manera al mateix tractament estilístic que es dona en la novel·la a algunes flors.

a) Relacioneu els colors que apareixen en les citacions següents amb el valor significatiu que tenen:

1. Anava blanca de dalt a baix (I)
2. La Julieta, de color de canari (I)
3. I anava pels carrers (...) tota de negre (XXXIII)
4. D'entre els braços de la creu, a la juntura, sortien raigs de llum vermella, que volien ser llum i semblaven sang (XXXV)
5. Aquest gerro era ple de roses vermelles (XXXVII)
6. Els meus fills i en Vicenç i l'Antoni, tots, van voler que jo em fes un vestit de seda de color de xampany (XLVIII)

b) Tret d'alguns elements concrets com els del punt anterior, hi ha algun color que té una presència constant, si no obsessiva, al llarg de la novel·la. Quin és aquest color? Quin és el seu origen? Quina relació té amb la manera d'actuar de la protagonista?

Un element simbòlic força il·lustratiu sobre la personalitat de la protagonista són les nines de la casa dels hules. Mireu d'esbrinar el significat simbòlic de la nina

a) Quines interpretacions s'han fet d'aquest símbol?

b) Creieu que la Natàlia pateix algun tipus de psicopatologia? Justifiqueu la vostra resposta.

A les escales del pis del carrer Montseny on la Natàlia viu amb en Quimet, hi ha gravades a la paret unes balances, que la protagonista ressegueix amb el dit en diversos passatges de la novel·la.

a) Quines possibles interpretacions admet aquest símbol?

- b) Quina relació hi ha entre els fets de la narració en el context dels quals apareixen les balances i les interpretacions d'aquest símbol?

Anteriorment ja s'ha vist la importància de les flors. Més enllà de l'emotivitat que el recurs del correlat objectiu atorga a les flors, el mateix concepte de flor, tal com és tractat en alguns passatges de la novel·la, posseeix un alt contingut simbòlic.

- a) Quina interpretació simbòlica té el fet que la corona mortuòria de la mare d'en Quimet no porti flors? Què significa?
- b) Què vol dir en Vicenç quan diu que veu passar la Rita com si veiés passa una flor?
- c) Esbrineu quin és el contingut simbòlic que la tradició llegendària atorga a les flors blaves. Expliqueu quin creieu que és el valor simbòlic que la Natàlia atorga a les flors blaves.
- d) L'embut apareix uns quants cops en la narració, ja sigui com a objecte material o bé com a imatge al·legòrica. Indiqueu quins són aquests moments de presència de l'embut en la narració. Especifiqueu quan apareix l'objecte i quan la imatge al·legòrica. Amb quin altre referent simbòlic apareix relacionat l'embut?
- e) A la novel·la hi ha d'altres elements simbòlics? Quins?

7.2. LA LLENGUA DE LA PLAÇA DEL DIAMANT

El valor literari de *La plaça del Diamant* no es limita exclusivament a la construcció d'una ficció que arrossega el lector mitjançant un estil d'allò més elaborat, refinat. A més, presenta un lèxic que és una mostra excel·lent del català del segle XX.

- a) El verb. Indiqueu el significat dels verbs remarcats en aquestes citacions.
1. si els obria la porta abans que s'**avesessin** a sortir per la finestra, només sortirien per la porta (XIII)

2. aquella banyera, trigava molt a **engolir** l'aigua (XVIII)
3. Va dir que allò només s'ho podia **haver empescat** el seu fill (XXII)
4. Quan va sentir el parrupeig que venia de l'habitació petita, es va **esgarriar**.(XXII)
5. I al cap d'uns quants mesos en Quimet va començar a **rondinar** i a dir que els coloms no valien res (XXV)
6. Eren uns coloms que no **empastifaven** (XLIII)
7. la pluja **decantava** les fulles i **esbadellava** o tancava les flors... (XLIII)
8. em vaig ficar al llit i em vaig **acotxar** (XLIX, 221)

b) L' adjectiu.. Esbrineu el significat d'aquests adjectius, que s'apliquen sobretot a la descripció de caràcters, bé sigui per context, bé sigui amb l'ajuda del diccionari

1. capsigrany (XVIII)
2. escanyolit (XXV)
3. esparverada (XXVI)
4. magre (XXXI)
5. neulit (XXXVII)
6. despresa (XLI)
7. rebeca (XLVI)
8. emmurriada (XLVI)
9. esmorteïda (XLVIII)
10. esblaimat (XLIX)

La plaça del Diamant és una obra plena de paraules referides a coses concretes. Agrupeu les paraules que hi ha a continuació segons la pertinença a algun d'aquests grups:

- Parts d'un habitatge
- Objectes d'ús quotidià
- Mobles
- Objectes del colomar

Xicres, golfes, calaixera, abeurador, alcova, bufet, trapa, recambró, post, consola, ampit, cove, menjadora, baldonets, panera, cistell, covadors.

De les paraules que hi ha a continuació, destrieu les que pertanyin a cada un d'aquests grups:

- Matèries diverses
- Teixits
- Peces de vestir
- Vestuari religiós

Tul, colomassa, casulla, cretona, nacre, armilla, borrisol, peücs, tarlatana, maneguins, sutge, hule, bromera, granota, llautó, vellut, borra.

"Las cosas tienen una gran importancia en la narración. Y la han tenido siempre, mucho antes de que Robbe-Grillet escribiera Le voyeur". Conocí esta declaración mucho después de que su autora me hubiera deslumbrado con la sensualidad con que hace ver las cosas en el aire de sus novelas, mucho después de que me hubiera asombrado la luz nueva con que las iluminan sus palabras. Un escritor que todavía sabe cómo se llaman las cosas tiene salvada la mitad del alma, y Mercé Rodoreda lo sabía a placer en su lengua materna. En castellano, en cambio, no todos los escritores lo sabemos, y en algunos se nota más de lo que nosotros mismos creemos."

Gabriel García Márquez, "Sabe usted quién era Mercè Rodoreda?", El País 1983

"La narrativa de Mercè Rodoreda és un clàssic per la bellesa de significat, construcció i estil de les seves obres però també perquè al meu parer no n'hi ha prou d'haver-la llegida i rellegida, sinó que les seves característiques deixen sempre la porta ajustada per tornar-hi a entrar."

Maria Barbal " Els meus clàssics" 2014

8.- L'ESPECTACLE

L'adaptació teatral que presentem pretén destil·lar l'essència, sense canviar el to del text, i sense dissoldre'l en imatges que puguin ofegar-lo.

La veu de la Natàlia, clara i neta esdevé un exercici de puresa, sublimació i classicisme.

En la nostra adaptació escènica de ***La plaça del Diamant***, no hem afegit gairebé, cap paraula a les de Mercè Rodoreda, respectant la seva manera de dir-les, no sempre d'acord amb la nostra Acadèmia. El que sí que hem fet és variar alguns temps verbals i desdoblar la primera persona a la que es refereix l'autora en diverses veus i personatges, així com evitar algunes reiteracions i convertir en acció teatral alguns moments narratius.